

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget

Deres ref.

Vår ref.
22/6040 - GRK

Dato
01.12.2022

Dokument 8:30 S (2022-2023) - Representantforslag om gjennomgang av Gjenopptakelseskommisjonen

Jeg viser til Justiskomiteens brev 15. november 2022 i forbindelse med behandlingen av dokument 8:30 S (2022-2023) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Per-Willy Amundsen, Ingunn Foss, Ingvild Wetrhus Thorsvik, Rasmus Hansson, Tobias Drevland Lund, Else Marie Rødby, Kjell Ingolf Ropstad og Maria Aasen-Svensrud om gjennomgang av Gjenopptakelseskommisjonen.

Forslagsstillerne viser til at det over de seneste årene har vært reist en del generell kritikk mot Gjenopptakelseskommisjonen, og at Baneheia-saken har aktualisert en debatt om hvordan kommisjonen undersøker og vurderer bevis i saker hvor domfelte hevder seg uskyld dømt. Forslaget er videre begrunnet i at det er viktig å etterse at kommisjonens arbeid med sakene holder god kvalitet, og at avgjørelsene er betryggende og i så stor grad som mulig riktige. Det vises til at den forrige etterkontrollen av kommisjonen ble utført i 2011, og at rapporten kom i 2012. Det påpekes at kommisjonen da fortsatt var en relativt ny ordning, og at forsvarere og andre aktører hadde lite erfaringsgrunnlag å bygge på. Forslagsstillerne mener at det nå, ti år etter, er behov for en ny granskning av kommisjonen.

Jeg vil innledningsvis gjøre oppmerksom på at to av premissene som ligger til grunn i representantforslaget er noe unyansert formulert. Når det i representant-forslaget vises til at kommisjonen er et forvaltningsorgan og at avgjørelsene ikke kan ankes inn til domstolene, så blir dette litt ufullstendig. Det følger av strpl. § 395 tredje ledd at

kommisjonens avgjørelser kan ankes eller brukes som ankegrunn, men bare der det er uttrykkelig sagt i loven. Et eksempel på dette er at avgjørelse om vitneforklaring etter § 118 kan bringes inn for lagmannsretten, jf. § 398 a annet ledd. Videre kan gyldigheten av et avslag fra kommisjonen på begjæring om gjenåpning prøves gjennom et sivil søksmål. Høyesterett har (i storkammer) gitt uttalelser om rekkevidden av domstolenes kompetanse ved prøving av vedtak av Gjenopptakelseskommisjonen om ikke å gjenåpne en straffesak, jf. Rt. 2012 s. 519. At domstolene kunne prøve kommisjonens generelle tolking av strpl. § 391 nr. 3 og § 392 annet ledd, som var de bestemmelser som var påberopt i den konkrete saken, ble ansett som klart. Høyesterett kom videre til at domstolene også må kunne prøve om grunnleggende saksbehandlingsregler er fulgt. Kommisjonens bevisbedømmelse og konkrete rettsanvendelse kunne derimot ikke prøves.

Når det gjelder representantforslagets formulering om at sekretariatet bl.a. gjør en siling før de sender videre relevant dokumentasjon til kommisjonsutvalget, så har jeg fått opplyst fra kommisjonen at dette ikke er riktig.

Hva gjelder saksbehandlingen i sekretariatet og kommisjonen, har kommisjonen opplyst at det som ellers i forvaltningen er sekretariatet som forbereder sakene for beslutningsorganet (kommisjonen) og som normalt legger frem forslag til avgjørelse. I denne sammenheng utreder også sekretariatet det som anses nødvendig forut for fremleggelsen for kommisjonen. Det er kommisjonen som har det endelige ansvaret for sakens opplysning, og kan beslutte at saken skal utredes videre dersom den ser behov for det.

Tidligere mottok kommisjonens sekretariat straffesaksdokumentene i papirform fra politiet. Dokumentmengden kunne være så stor at det var upraktisk å lage et komplett kopiesett til medlemmene i forkant av møtet. For at kommisjonens medlemmer skulle kunne sette seg inn i saken, ble det i stedet laget et dokumentutdrag av de dokumentene utrederne mente var sentrale og nødvendige. Straffesaksdokumentene var i sin helhet tilgjengelige for kommisjonens medlemmer både forut for møtene og under møtene.

I dag mottar kommisjonens sekretariat straffesaksdokumentene elektronisk fra politiet. Disse gjøres tilgjengelig for kommisjonsmedlemmene, som følgelig har samme tilgang til straffesaksdokumentene som kommisjonens utredere. Kommisjonsmedlemmene har også tilgang til kommisjonens eget saksbehandlingssystem, og kan se all inngående og utgående korrespondanse i saken.

Som jeg tidligere har gitt uttrykk for vil regjeringen nedsette et uavhengig utvalg for å gjennomgå alle sider av straffesaken mot Viggo Kristiansen i Baneheia-saken. Jeg understreker imidlertid at saken fortsatt er til behandling i rettssystemet og at det er domstolen som har det endelige ordet i spørsmålet om Viggo Kristiansens skyld. Etter

hva som er opplyst skal Borgarting lagmannsrett etter planen avsi dom i saken 15. desember 2022.

Utvalgets mandat er ikke endelig fastlagt, men vil mest sannsynlig omfatte straffesaken mot Kristiansen fra det tidspunktet politiet startet etterforskning av saken til eventuell frifinnende dom foreligger. Videre ser jeg det som naturlig at granskningen skal rette seg mot alle aktører som har vært involvert i håndteringen av saken, herunder politiet, påtalemyndigheten, domstolene, sakkyndige og Gjenopptakelseskommisjonen, samt at også forsvareres og bistandsadvokaters roller kan vurderes.

Slik jeg ser det vil det være svært uheldig dersom det samtidig med en gjennomgang av Baneheia-saken igangsettes en parallell og overlappende gjennomgang av Gjenopptakelseskommisjonen. Jeg vil derfor foreslå at utvalget blir gitt i mandat å samtidig foreta en mer generell gjennomgang av Gjenopptakelseskommisjonen, som skal omfatte de forholdene som tas opp i representantforslaget.

Med hilsen

Emilie Mehl